

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. V., advokátom, so sídlom v Ž., proti žalovaným **1/ D.**, bývajúcej vo V. a **2/ M.**, bývajúcej vo V., zastúpenými JUDr. J., advokátkou, so sídlom v Ž., **o neplatnosť darovacích zmlúv**, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 31 C 388/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 21. júla 2011 sp. zn. 10 Co 46/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaným náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 16. júna 2010, č.k. 31 C 388/2007-128 žalobu o určenie neplatnosti darovacích zmlúv a žalobu žalobkyne H. (ďalej len „žalobkyňa“ a spolu so žalobcom „žalobcovia“), ktorá v priebehu dovolacieho konania zomrela, zamietol. Žalobcov zaviazal zaplatiť žalovaným náhradu trov konania 356,16 Eur do 15 dní po právoplatnosti rozsudku na účet ich právnej zástupkyne. Vychádzajúc z § 39, § 49a Občianskeho zákonníka a § 80 písm. c/ O.s.p. a z hodnotenia vykonaného dokazovania dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby. Mal za to, že žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, keďže nepreukázali, že daným určovacím petitom o neplatnosti darovacích zmlúv sa dosiahne odstránenie spornosti práva žalobcov alebo neistoty v ich právnom vzťahu. Uvedol, že takto podaná žaloba nemá za následok zmenu v právnom postavení žalobcov. Žalobcov považoval za zákonných dedičov po nebohom A., ktorý uzavrel darovaciu zmluvu so žalovanou 1/ avšak k zmene zápisu v katastri nehnuteľností nemôže dôjsť, nakoľko účastník darovacej zmluvy je zomretý a následkom toho nemôže dôjsť k zmene v právnom postavení žalobcov ako dedičov po nebohom A..

Zároveň poukázal na to, že podľa tvrdenia žalobcov jedným z dôvodov neplatnosti, pokiaľ išlo o rodinný dom č. súp. X. a pozemok KNC č. X. je, že tento predmet daru patrí do bezpodielového spoluvlastníctva nebohého A. a žalobkyne. V danom prípade je tu rozpor medzi tvrdením žalobcov a určujúcim výrokom o neplatnosť darovacej zmluvy uzavretej medzi nebohým A. a žalovanou 1/, pretože sa nedosiahne zápis vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam aj na žalobkyňu, ktorá tvrdila, že je bezpodielovou spoluvlastníčkou týchto nehnuteľností. Okresný súd uzavrel, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O.s.p. na podanej určovacej žalobe a preto boli splnené podmienky pre zamietnutie žaloby o určenie neplatnosti zmlúv zavkladovaných pod V. a V.. Súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia vysvetlil prečo žalobcami navrhovanú zmenu žaloby nepripustil. O náhrade trov konania rozhodol podľa § X. ods. 1 O.s.p. Žalobcov zaviazal zaplatiť trovy konania 356,16 Eur do 15 dní po právoplatnosti rozsudku na účet splnomocnenej zástupkyne žalovaných 1/, 2/.

Krajský súd v Žiline na odvolanie žalobcov rozsudkom z 21. júla 2011 sp. zn. 10 Co 46/2011 rozsudok Okresného súdu Žilina zo 16. júna 2010 č.k. 31 C 388/2007-128 potvrdil vo výroku, v ktorom žalobu žalobcov v celom rozsahu zamietol. Výrok o trovách konania zmenil tak, že žalobcov zaviazal zaplatiť žalovanej 1/ trovy konania 356,16 Eur na účet jej právnej zástupkyne. Žalovanej 2/ nepriznal náhradu trov prvostupňového konania. Náhradu trov odvolacieho konania žalovaným nepriznal. Odvoalcí súd sa stotožnil s rozsudkom okresného súdu v celom rozsahu, poukázal na dôvody jeho rozhodnutia a v celom rozsahu si ich osvojil. Na zvýraznenie správnosti záverov súdu prvého stupňa poukázal na ďalšie súvislosti, vzhľadom na vznesené odvolacie argumenty odvolateľmi v podanom odvolaní. Zdôraznil, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacieho návrhu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práva a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, alebo právnej neistoty. Aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobcovia v prejednávanej veci nemôžu mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti označených darovacích zmlúv, lebo otázka (ne)platnosti darovacích zmlúv, o ktorých malo byť rozhodnuté na základe ich určovacieho návrhu, má povahu otázky predbežnej vo vzťahu k ostatnej právnej otázke – (spolu)vlastníctva ich právneho predchodcu, t.č. nebohého A., teda či sporné nehnuteľnosti

patria čiastočne do dedičstva po právnom predchodcovi žalobcov a čiastočne do jeho bezpodielového spoluvlastníctva so žalobkyňou. Aj odvolací súd zdôraznil, že požadované určenie nerieši vlastnícku podstatu spornosti, ktorú sa žalobcovia snažia odstrániť požadovaným určením; preto nemožno zmeniť ich právne postavenie, nebude odstránená neistota daného právneho vzťahu a táto trvá naďalej a nevylučuje potrebu ďalšieho konania. Za tejto nespochybniteľnej situácie bol v celom rozsahu opodstatnený právny záver vyslovený okresným súdom o neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcov na určovacej žalobe tak, ako ho uplatnili vo vzťahu k neplatnosti obidvoch darovacích zmlúv. Odvolací súd žalobcami namietané odňatie možnosti pred súdom konať z dôvodu, že súd prvého stupňa nevyhovел návrhu na zmenu žaloby nepovažoval za dôvodné, keď zdôraznil, že je na úvahe súdu, či takúto zmenu pripustí alebo nie a to najmä s ohľadom na výsledky doterajšieho dokazovania. Mal za to, že účastníkom konania nič nebráni podať samostatnú (novú) žalobu a domáhať sa tak vyriešenia sporných otázok vlastníctva. Odvolací súd výrok rozsudku súdu prvého stupňa o náhrade trov konania zmenil z dôvodu, že trovy právneho zastúpenia vznikli iba žalovanej 1/, keďže žalovaná 2/ v konaní advokátkou zastúpená nebola. Úspešným žalovaným (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § X. ods. 1 O.s.p.) náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, keďže si náhradu týchto trov neuplatnili.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. f/ O.s.p. t.j., že mu bola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a ako dovolací dôvod uvádzal, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. f/ O.s.p.) a že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Mal za to, že súd existenciu naliehavého právneho záujmu nesprávne právne posúdil, v dôsledku čoho mu odňal možnosť konať pred súdom. Vyčítal súdom oboch stupňov, že sa prioritne zaoberali existenciou naliehavého právneho záujmu namiesto otázkou platnosti darovacej zmluvy. Podľa jeho názoru sa súd prvého stupňa mal zaoberať otázkou naliehavého právneho záujmu až v prípade zistenia, že darovacie zmluvy sú platné. Tento právny názor má oporu predovšetkým v zákonnej požiadavke na konajúce súdy prihliadnúť na absolútnu neplatnosť právneho úkonu z úradnej povinnosti. K takémuto právnomu záveru dospel aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí zo 16. decembra 2008 sp. zn. 2 Cdo 250/2007. Keďže sa súd prvého stupňa svojím rozhodnutím bez náležitého odôvodnenia odchyľil od ustálenej súdnej praxe a právneho názoru inštančne vyššie postaveného súdu, je jeho rozhodnutie svojvoľné, čím svojim postupom odňal mu právo

na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia. Odvolací súd ponechal túto skutočnosť bez povšimnutia. Dovolateľ vyčítal súdu prvého stupňa, že nepripustil ním navrhovanú zmenu žalobného petitu z dôvodu, že výsledky doterajšieho dokazovania nemôžu byť podkladom pre konanie o zmenenom návrhu. Podľa jeho názoru súd mal dovedy vykonaným dokazovaním dostatočne preukázaný právny aj skutkový stav veci, že mohol rozhodnúť o zmenenom návrhu bez potreby ďalšieho dokazovania (po pripustení zmeny žalobného návrhu). Žalobca žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalované žiadali dovolanie žalobcu ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávannej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V danom prípade dovolaním žalobcu nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávannej

veci dosiaľ nerozhodoval, preto ani nevyslovil právny názor, ktorým by boli súde viazané. Rovnako sa nejedná o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Takéto vady konania ale v dovolacom konaní neboli zistené.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci mu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súde

pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a žalobcovi neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

V prvom rade dovolateľ namieta odňatie možnosti konať pred súdom v súvislosti s riešením otázky existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení, majúci za to, že súdy uvedené okolnosti nesprávne právne posúdili. Nesprávne právne posúdenie je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby boli tvrdenia žalobcu o existencii tohto dovolacieho dôvodu opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Žalobca odňatie svojho práva na presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyvodzoval zo skutočnosti, že sa súd prvého stupňa bez náležitého odôvodnenia odchýlil od ustálenej súdnej praxe a právneho názoru inštančne vyššie postaveného súdu, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vysloveného v jeho rozhodnutí zo 16. decembra 2008 sp. zn. 2 Cdo 250/2007. Dovolací súd poznamenáva, že označené rozhodnutie na prejednávanú vec nemožno aplikovať, keď v uvedenej veci bola platnosť kúpnej zmluvy posudzovaná podľa § 46 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka so záverom absencie požadovanej zákonnej formy. V preskúmvanej veci žalobca netvrdil, že darovacie zmluvy, ktorých určenia neplatnosti sa domáha, nespĺňajú náležitosti kladené zákonom a teda, že nemajú požadovanú zákonnú formu.

K ďalšej, žalobcom namietanej vade, majúcej za následok odňatie možnosti pred súdom konať a to v súvislosti s nepripustením zmeny žaloby dovolací súd poznamenáva, že úvaha súdu v zmysle § 95 ods. 2 O.s.p., či výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia súdu a jeho myšlienkového postupu; správnosť tejto úvahy z hľadiska výskytu vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. dovolací súd nemôže prehodnocovať (porovnaj Zo súdnej praxe č. 49/2007).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z § 238 O.s.p. a vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § X. ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že tieto nevyčíslili (§ 151 ods. 2 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2014

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová